

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО ЖУРНАЛИСТИКА И МАСОВА КОМУНИКАЦИЯ
КАТЕДРА „ИСТОРИЯ И ТЕОРИЯ НА ЖУРНАЛИСТИКАТА“

ДЕСИСЛАВА ВИКТОРОВА СОТИРОВА

МЕДИЙНО ОТРАЗЯВАНЕ НА КЛЮЧОВИ ЕТАПИ ОТ ЕВРОАТЛАНТИЧЕСКАТА
ИНТЕГРАЦИЯ НА ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЗАПАДНИТЕ БАЛКАНИ (1999 – 2018 г.)
В САЙТОВЕТЕ НА БНР, ДОЙЧЕ ВЕЛЕ И БИ БИ СИ

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“
ПО ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.5. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ И
ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
(Журналистика – Международна журналистика)

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ
ПРОФ. Д-Р МАРИЯ НЕЙКОВА

София, 2021

Дисертационният труд е в обем от 326 страници и включва: увод, три глави, заключение, библиография и приложения. Библиографията включва 262 източника, от които 32 на кирилица, 38 на латиница, 158 документи и други източници, 34 медийни публикации, лично проведени специално за целите на настоящия труд: две дълбочинни интервюта за евроатлантическата интеграция на региона, както и интервюта с журналисти от медиите за идентифиране на факторите за подбор на новините.

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО ЖУРНАЛИСТИКА И МАСОВА КОМУНИКАЦИЯ

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ОРИГИНАЛНОСТ И ДОСТОВЕРНОСТ

От Десислава Викторова Сотирова – докторант по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Международна журналистика), декларирам, че представената от мен за защита дисертация на тема: „Медийно отразяване на ключови етапи от евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани (1999 – 2018 г.) в сайтовете на БНР, Дойче веле и Би Би Си“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ е самостоятелно и оригинално авторско произведение. Използваните източници на научна и емпирична информация са коректно документирани и цитирани при спазване на изискванията за защита на авторското право.

Дата: 05.01.2021 г.

Декларатор:.....

(Десислава Сотирова)

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	6
Първа глава. Перспектива за евроатлантическа интеграция на държавите от Западните Балкани.....	16
1. Инициативи на ЕС за стабилизиране на региона след разпадането на Югославия.....	29
1.1. Нов подход на ЕС към Западните Балкани – Процес на стабилизиране и асоцииране	32
1.2. Засилване на регионалното сътрудничество и добросъседските отношения	39
1.3. Икономическа помощ.....	45
2. Роля на НАТО в опазването на мира в региона.....	56
2.1. Програма Партньорство за мир	62
3. Нагласи към ЕС и НАТО	65
3.1. Отношение към ЕС	69
3.2. Отношение към НАТО	75
Втора глава. Ключови етапи на развитие от евроатлантическата интеграция на шестте държави	83
1. Разширяването като предизвикателство пред Западните Балкани и пред ЕС и НАТО.....	91
1.1. Нови подходи и условия за присъединяване към ЕС.....	107
1.2. Условия за членство в НАТО	116
2. Пречки пред интеграцията	124
2.1. Проблемни области във вътрешната политика	126
2.2. Проблемни области във външната политика	139
3. Външно влияние в региона.....	159
3.1. Руската федерация	160
3.2. Китайска народна република	169
3.3. Саудитска Арабия	172
3.4. Турция.....	175
Трета глава. Анализ на медийното отразяване на темата в сайтовете на БНР, Дойче веле и Би Би Си.....	181
1. Цели, обхват и методология на изследването.....	181
2. Ограничения на изследването	190

3. Характеристики на трите медии	192
4. Интересът на трите медии към Западните Балкани и външната политика на България, Германия и Великобритания	198
4.1. Българското национално радио и България	200
4.2. Дойче веле и Германия	207
4.3. Би Би Си и Великобритания.....	214
5. Подходи в отразяването на евроатлантическата интеграция на шестте държави.....	219
5.1. Българско национално радио	225
5.2. Дойче веле.....	239
5.3. Би Би Си	248
6. Изводи	261
Заключение.....	265
Библиография	275
Приложения	299

Изследователски избори, основна теза и актуалност на проблема

В настоящия научен труд, обхващащ две десетилетия, са синтезирани множество научни тези и изследвания, които в преобладаващата си част се фокусират върху по-кратки периоди. Направен е опит да се анализира мястото на държавите от Западните Балкани: Албания, Босна и Херцеговина, Косово, Република Северна Македония, Сърбия и Черна гора, през годините в дневния ред на Европейския съюз и Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО), както и в изследваните медии. В дисертацията са включени теоретични концепции от минали разширявания на Съюза и Алианса и научни източници, анализиращи интеграционния процес на шестте страни. Направен е опит за представяне на различни (парадигмални) гледни точки към процеса на разширяване на ЕС към Западните Балкани.

Периодът на изследването е изключително обширен: от 1999 г. до юни 2018 г., рамкиран от две важни събития: от създаването на Процеса на стабилизиране и асоцииране (ПСА) през 1999 г. до края на българското председателство на Съвета на ЕС. ПСА е първата инициатива на ЕС, която предлага нова европейска перспектива на шестте държави. Чрез него ЕС изразява ангажимент за икономическото и демократичното развитие на региона, чрез финансова и техническа помощ и чрез създаване на разпоредби за приемане на основополагащи европейски принципи за върховенството на закона, демократичните процеси, пазарните икономики и стабилните институции. Крайната дата е избрана с намерението изследването да бъде възможно най-актуално към датата на завършване на дисертационния труд, и второ, защото европейската перспектива и свързаността на Западните Балкани са сред основните приоритети на българското правителство по време на ротационното председателство.

Целта на обширния изследван период е да се разгледат в общ план подходите на двете структури¹ за подготовка на държавите от Западните Балкани за пълноправно членство, като се взема предвид историческият контекст. Разгледан е голям брой от стратегическите документи на ЕС (по-конкретно на Европейската комисия) и НАТО, които имат отношение към последващите им разширявания след 1999 г.

Обект на изследването е медийното съдържание в сайтовете на БНР, Дойче веле и Би Би Си.

Предмет на изследването е медийното отразяване на ключови етапи от евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани в сайтовете на трите медии. Анализирането на подхода на медийното отразяване позволява да бъде потърсена връзката между външната политика на България, Германия и Великобритания към тези страни и начина на представяне на темата от обществените им оператори.

Целта на дисертационния труд е да се анализират факторите и обстоятелствата, които оформят ключови етапи от евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани. Прави се допускане, че забавянето на напредъка им не се дължи единствено и само на липсата на политическа воля на управляващите ги.

Хипотезата на автора е, че изследваната почти 20-годишна евроатлантическа интеграция на региона се отличава с периодично подновяване на темата, когато ЕС и НАТО взимат решения за насърчаване на шестте страни и/или въвеждат по-категорични мерки за гарантирането на реформите в ключови сектори.

С медийното изследване се цели да се анализира онлайн съдържанието на Българското национално радио, Дойче веле и Би Би Си, свързано с евроатлантическата интеграция на региона и да се

¹В настоящия научен труд се взема предвид специфичният характер на Европейския съюз, който е особен тип международна организация – интеграционно обединение, единствена по рода си, и поради тази причина е използвана думата „структури“ като общо нарицателно за ЕС и НАТО.

идентифицират подходите на отразяване на темата. Заключениета биха могли да отговорят на въпроса дали събитията, които попадат в етапите, оценени като ключови, са отразени и какви са факторите за подбор. Целта е, първо, да се анализира върху кои събития от евроатлантическата интеграция на шестте страни се акцентира и как са представени, и второ, да се провери дали трите медии поддържат архив на новини със задна дата по темата. За целите на емпиричното проучване докторантът проведе интервюта с петима журналисти, занимаващи се с региона на Западните Балкани – трима от Българското национално радио и двама от Би Би Си. Отговор от екипа на Дойче веле не беше получен.

Хипотезите, свързани с медиите:

1. Акцент върху по-големите събития от евроатлантическата интеграция на шестте държави (като срещи на върха на ЕС и НАТО или представяне на стратегически документи).
2. В сайта на Българското национално радио се предлагат по-голямо количество текстове по темата в сравнение със сайтовете на глобалните медии Дойче веле и Би Би Си.
3. В медийните публикации темата се представя едностранчиво, като се подчертава изостаналостта на шестте държави в ключови области, и не се предлагат други гледни точки за забавянето на интеграцията им в ЕС и НАТО.

Методологията на научното изследване включва:

- проучване на първични източници: официални документи, стратегии, доклади, речи, нормативни актове на български и английски език;
- анализ и обобщение на научни тези и теории;
- исторически метод;

- лично проведени две дълбочинни интервюта за евроатлантическата интеграция на региона, както и интервюта с журналисти от медиите за идентифиране на факторите за подбор на новините;
- контент анализ на съдържанието на сайтовете на БНР, Дойче веле и Би Би Си.

Актуалността на темата се определя от няколко фактора. Медийното отразяване на евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани е тема в развитие, по която академичните изследвания от 1999 г. до наши дни са ограничени. Настоящият научен труд е първи опит за хронологично проследяване в почти 20-годишен период на медийни публикации за събития в определените ключови етапи от евроатлантическата интеграция на шестте държави. Предвид функцията и мисията на избраните обществени медии тяхното съдържание е от голямо значение за разбиране на съвременния контекст и съставяне на информирано обществено мнение.

Вторият фактор е увеличеното медийно акцентирание върху региона на Западните Балкани през последните три години. От съществено значение е фактът, че евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани попада във фокуса на медийния интерес на национално, регионално и континентално ниво през първите шест месеца на 2018 г., когато България поема председателството на Съвета на ЕС. Страната ни поставя европейската перспектива на региона сред приоритетите на ротационното председателство. Актуалността на темата продължава и до края на 2018 г., когато се състои срещата в Лондон (юли същата година), а австрийското правителство продължава усилията на България на европейско ниво.

Третият фактор е свързан с хипотезата, че темата предстои да се развие в близките няколко години (евентуално членство на Черна гора и

Сърбия² в ЕС). През март 2020 г. Съветът по общи въпроси на ЕС дава зелена светлина за започване на преговори за присъединяване с Република Северна Македония и Албания. Решението е взето почти успоредно с официалното приемане на Северна Македония в НАТО като 30-а пълноправна членка.

Четвъртият фактор е необходимостта от научен прочит на процесите и решенията, свързани с политиките на разширяване на ЕС и НАТО конкретно за този регион. От изключителна важност е да се даде представа за цялостния контекст, в който протичат събитията и процесите от евроатлантическата му интеграция. Затова настоящият научен труд разглежда хипотезата, че не само слабите резултати и незавършените реформи в ключови сектори са причина за забавянето на напредъка към членство.

Поради широкия времеви обхват на изследването са включени само ключови етапи от евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани, които се характеризират с напредък към членство в ЕС и НАТО и/или нововъведения в политиката им на разширяване.

Трудността на изследването произтича от многобройната научна литература за европейската интеграция на държавите от Западните Балкани, рязкото увеличаване на публикациите по темата след представянето на Стратегията на ЕК през февруари 2018 г. и ограниченият брой изследвания с общ поглед върху целия регион от 1999 г. до 2018 г.

В първа глава се разглеждат инициативите на ЕС и НАТО от края на XX в. и началото на XXI в., целящи да гарантират мира и сигурността в региона. Представя се накратко специфичният характер на държавите. Последствията от военните конфликти се превръщат в повод за добавяне на нови механизми, като част от европейската интеграция на страните,

²Ако Сърбия стане членка на ЕС през 2025 г. и след нея, то това ще означава нормализиране и подобряване на отношенията с Косово и евентуално признаване на независимостта на страната.

както и за започване на трансформацията на функцията на НАТО в Европа. Представя се накратко понятието европейска интеграция. Направен е опит да се изведе определение на понятието евроатлантическа интеграция. Поставя се акцент върху новия подход на Съюза: Процеса на стабилизиране и асоцииране, специално създаден за държавите от Западните Балкани. В същата глава се обсъжда значението и същността на почти 20-годишната перспектива за членство на шестте държави в евроатлантическите структури.

Във втора глава се изучава въпросът на базата на теоретични подходи и изследвания дали само проблемите в държавите от Западните Балкани възпрепятстват напредъка в присъединяването на региона към евроатлантическите структури, или ЕС и НАТО също имат основателни причини за забавяне на интеграцията. От една страна, на базата на съществуващата научна литература, се прави опит да се обобщят усилията на Съюза и Алианса през почти 20-годишния изследван период. Те работят в посока подпомогане на държавите да постигнат помирение между етноси в собствените им граници и с техни съседки и да затвърдят стабилността и сигурността в региона. Същевременно се анализира и възможността на двете структури да приемат нови членки, вземайки предвид съвременните предизвикателства, пред които са изправени. В обобщен вариант са изложени основните вътрешно- и външнополитически предизвикателства пред държавите от Западните Балкани, с които трябва да се справят в името на присъединяването им към ЕС и НАТО. Изброени са съществени европейски ценности и ценности на Алианса, които шестте държави трябва да припознаят. След синтез на ценностите на ЕС и НАТО е съставен и каталог от евроатлантически ценности. Накратко е представено и влиянето на чужди държави в региона.

Трета глава е посветена на емпиричното проучване на медийното отразяване на темата в сайтовете на Българското национално радио, Дойче

веле и Би Би Си и анализ на крайните резултати. Изследват се определените осем ключови етапа, които се отличават с важни и значими събития, засягащи напредъка в евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани. Регистрирани са както информационни текстове, така и аналитични. Публикациите се регистрират според две регистрационни карти за всяко равнище. Медиите са избрани въз основа на техния традиционен интерес към региона, както и заради високото доверие на националните им аудитории към тяхното съдържание. Възникването на обществени медии, чието функциониране се регламентира от национални правни рамки, цели да се гарантира политическата им необвързаност от политически и икономически кръгове, за да представят обективна и неутрална информация на аудиториите им. Именно заради това са обсъдени тяхната специфична същност и обществена мисия. БНР, Дойче веле и Би Би Си са със седалища в държави, които са ангажирани с подпомагането на държавите от Западните Балкани в евроатлантическата им интеграция. Както се доказва медийната редакционна политика съответства на заявления от националните правителства външнополитически интерес към региона. Дали обаче интересът на медиите към Западните Балкани е породен, за да отразяват целенасочено външнополитическите приоритети на страната им на произход, не може да се твърди със сигурност. Взима се предвид фактът, че медиите се ръководят преди всичко от редакционната си политика, затова са проведени интервюта и с журналисти от медиите, отразяващи събитията за и от държавите от региона. Част от въпросите са свързани с факторите на подбор на новините от региона, за да се даде представа как журналистите от трите медии избират кое събитие за и от шестте държави да превърнат в новина. Анализът е допълнен и от кратко представяне на концепцията за „елитността“ на държавите, според която неелитните държави (като страните от региона) рядко попадат под светлината на медийния

прожектор, освен в случаи на природни бедствия, военни конфликти или когато представляват интерес за влиятелни държави и/или международни организации.

За целите на теоретичната част от настоящия научен труд докторантът проведе две дълбочинни интервюта: с бившия заместник министър-председател на Република Сърбия в кабинета на Зоран Джинджич³ проф. Жарко Корач (2001 – 2004 г.) и с бившия министър-председател на Република Косово проф. Байрам Косуми⁴ (2005 – 2006 г.). Интервютата са проведени на 16.05.2018 г., ден преди подписването на Декларацията от София. Фокусът и в двете интервюта е перспективата за евроатлантическата интеграция на Сърбия и Косово, както и очакванията от срещата на върха на ЕС в София. Обсъдени са основни въпроси, като текущи вътрешнополитически проблеми и отношенията между Белград и Прищина. Според интервюираните Съюзът би трябвало да поеме ангажимента да подпомогне страните от региона, за да се улесни присъединяването им. Същевременно и Жарко Корач, и Байрам Косуми не смятат, че Декларацията от София е ключов документ за европейската перспектива на шестте страни.

Сложността на процеса на интеграция в двете структури прави темата трудна за отразяване. Медиите, особено глобалните, все повече осъзнават ролята си на инструменти на публичната дипломация в международните отношения. Те се възползват от влиянието си, за да работят в полза на националните интереси на страната им по произход като допринасят към положителния ѝ имидж. Избрани са две

³Зоран Джинджич е министър-председател на Сърбия от 2001 г. до неговото убийство през март 2003 г. Той е с прозападни нагласи и се застъпва за демократичните реформи и интеграцията на Сърбия в ЕС. Джинджич изиграва ключова роля в залавянето и изпращането на Слободан Милошевич в Международния наказателен трибунал за бивша Югославия (МНТБЮ) в Хага.

⁴Байрам Косуми става министър-председател на Република Косово, след като е номиниран за този пост от президента Ибрахим Ругова и избран от Парламента на Косово на 23 март 2005 г. До назначението му се стига, след като действащият тогава президент Рамуш Харадинай подава оставка заради повдигнатото му обвинение за военни престъпления.

чуждестранни (глобални) медии: Дойче веле и Би Би Си, и една българска: Българското национално радио, поради нужда от изясняване на въпроса има ли съществени различия в ролите им на посредници на информация. Общото между тях е специфичният им характер: обществени медии, но се различават по функции и аудитория. В частта за медийното изследване се анализират подходите им на отразяване на събитията от евроатлантическата интеграция на страните от Западните Балкани.

Изборът на онлайн съдържанието на трите медии се обосновава със следните аргументи:

1. Потреблението на новинарски сайтове, в това число и приложения, се увеличава за сметка на традиционните медии;
2. Медиите отделят все по-голямо внимание и ресурси за онлайн присъствието си;
3. Предвид периода на изследването, което обхваща последните 20 години, онлайн архивите на медиите са по-достъпен източник;
4. Изследването на сайтовете дава възможност за равнопоставен анализ на медийното съдържание в на пръв поглед различните типове медии (Дойче веле и Би Би Си имат мултимедийни платформи, докато БНР се фокусира в радио ефира).

Медийното изследване цели да отговори на няколко основни въпроса:

- Кой събития от евроатлантическата интеграция на шестте държави са отразени и кои остават извън светлината на медийния прожектор?
- Има ли съвпадение между външната политика на националната страна и редакционните принципи на съответните медии?
- Потвърждава ли се правилото, че географската близост до региона предопределя по-голям брой материали в сайта на българското радио в сравнение с чуждите медии?
- Кой новини преобладават: за или от тези държави?

- Отразяването на евроатлантическата интеграция на държавите от региона включва ли и друга гледна точка, различна от тезата, че само поради тяхната изостаналост се забавя напредъкът им за членство?
- Информационните материали предлагат ли крайно необходимата предистория на събитията?

За да отговори на въпросите, изследването си поставя следните задачи:

- ✓ Проучване на факторите за подбор на новините.
- ✓ Сравнение на количеството текстове в медиите от информационното и аналитичното равнище във всеки изследван период.
- ✓ Съпоставка между посочените събития от ключовите етапи и отразените събития.
- ✓ Проследяване на преобладаващите тези в материалите.
- ✓ Анализирание на тенденциите в медиите въз основа на показателите в регистрационните карти, отговорите на журналистите и информацията в сайтовете.

Контент анализът на трите сайта се опитва да установи за кои събития медийното отразяване на евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани е по-засилено и дали се ръководи от политическия дневен ред на ЕС и НАТО. Въпросът е дали по-големите събития, като срещи на върха на двете структури, имат по-голям шанс да се превърнат в новини в сравнение с решения на ЕС и НАТО за започването на нови подходи към Западните Балкани?

В дисертационния труд са анализирани фактори и обстоятелства, които дават основание да се определят осем ключови етапа (с 12 събития) от евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани, като медийното изследване обхваща същите периоди.

Определените ключови етапи са:

1. юни – юли 2003 г.: провежда се срещата на върха на ЕС в Солун (юни 2003 г.) и се потвърждава европейската перспектива на страните от региона. През юли 2003 г. ЕС и НАТО се разбират за съгласуван подход спрямо Западните Балкани, като очертават основните области на сътрудничество и общата визия за сигурността и стабилността в региона.
2. ноември – декември 2006 г.: през ноември 2006 г. се случват две важни събития: срещата на върха на НАТО в Рига, на която Алиансът кани Сърбия, Черна гора и Босна и Херцеговина да се присъединят към програмата „Партньорство за мир“, и ЕС групира страните от Западните Балкани в две категории – кандидат-членки⁵ и потенциални кандидатки. През декември 2006 г. Албания, Босна и Херцеговина, БЮРМ, Косово, Сърбия и Черна гора се присъединяват към Централноевропейското споразумение за свободна търговия (ЦЕФТА), за да се подготвят и да изпълнят условията на общия европейски пазар. През същия месец лидерите на ЕС постигат съгласие да следват стратегия, основана на консолидиране на ангажиментите на Съюза към текущите преговори за присъединяване; те решават да се прилагат справедливи и строги условия на всички етапи от преговорите със страните кандидатки и потвърждават, че бъдещето на Западните Балкани е в ЕС с ясната уговорка, че те ще станат част от Съюза едва след като изпълнят напълно критериите за присъединяване и условията според ПСА.
3. декември 2009 г.: либерализира се визовият режим на ЕС за гражданите на БЮРМ, Сърбия и Черна гора.

⁵По това време единствената кандидат-членка от региона е Бивша социалистическа република Македония (БЮРМ), която по-късно изостава в евроатлантическото си развитие заради спора за името с Гърция и впоследствие е задмината от Сърбия и Черна гора. Държавите, определени като потенциални кандидат-членки, са съответно Албания, Босна и Херцеговина, Косово, Сърбия и Черна гора.

4. ноември 2010 г.: премахват се визовите изисквания за Албания и Босна и Херцеговина.
5. декември 2011 г.: въвежда се нов подход на ЕС – глава №23 и №24 са първите, които ще се отварят, и последните, които ще се затварят, по време на преговорите за присъединяване. Двете глави се отнасят съответно до съдебната система и основни човешки права и правосъдието, свободата и сигурността. Европейските лидери решават, че върховенството на закона става първа и основна ценност на процеса за разширяване. Тяхното решение е в отговор на поведението на балканските политически лидери по това време и популистките им и авторитарни прояви.
6. октомври 2013 г.: започва инициативата на ЕС „първо основните принципи“ (fundamentals first) за страните от Западните Балкани, за които предстои започване на предприсъединителни преговори⁶. Инициативата е известна с шест ключови критерии, върху които правителствата трябва да акцентират, за да изградят устойчива традиция на демократична държава – съдебна реформа, борба срещу корупцията, борба срещу организираната престъпност, гарантиране на свободата на изразяване, реформа на публичната администрация, икономическа стабилност.
7. февруари 2018 г. – председателят на Европейската комисия Жан-Клод Юнкер представя Стратегията за Западните Балкани. Документът отново потвърждава европейската перспектива на региона и подчертава, че евентуалното бъдещо членство на Сърбия и Черна гора не може да се осъществи преди 2025 г.
8. май 2018 г. – на 17-и май 2018 г. срещата на лидерите на държавите в ЕС и на страните от Западните Балкани завършва с подписване на Декларацията от София. Тя е своеобразен завършек на усилията на

⁶Преди октомври 2013 г. единствено Черна гора е започнала преговори за присъединяване (юни 2012 г.).

българското правителство по време на европредседателството да подпомогне региона в сферата на свързаността и европейската му перспектива.

Исторически погледнато през тези почти 20 години (от 1999 г. до юни 2018 г.) след създаване на Процеса на стабилизиране и асоцииране (ПСА) се наблюдават периоди на засилен интерес към бъдещето на Западните Балкани в ЕС и етапи на затишие по темата. Сравнението между петото разширяване от 2004 г. и разширяването към Западните Балкани показва много по-малко желание (и готовност) на ЕС да приеме шестте държави. Ако присъединяването на страните от ЦИЕ е било основна тема в дневния ред на Съюза заради огромното предизвикателство в интегрирането на десет страни наведнъж, то по отношение на Западните Балкани не е така. Ясно е, че големите разлики в напредъка от европейската им интеграция не предполагат възможността шестте страни да бъдат приети едновременно в ЕС. Именно заради това Съюзът настойчиво изисква намиране на решения на външнополитическите спорове, в това число на граничните въпроси. От първостепенно значение е намирането на консенсус на отворените спорове и всички въпроси с потенциал за противоречие, които лесно могат да бъдат политизирани в решаващи моменти от процеса на евроатлантическата интеграция на друга съседка и да забавят членството ѝ (както стана с БЮРМ).

Предпазливостта на Европейския съвет към държавите от региона е разбираема предвид нуждата от изграждане на нови институционални рамки за бъдещото им съществуване като демокрации. Преди приемане на нови членки ЕС анализира своята готовност⁷ за присъединяването им, включително от своя институционална и финансова гледна точка, като

⁷За гарантирането на ефективното функциониране и последващо развитие на Съюза, както и за поддържането на инерцията на европейската интеграция се говори и през 1993 г. Още на: EUROPEAN COUNCIL IN COPENHAGEN - 21-22 JUNE 1993 - CONCLUSIONS OF THE PRESIDENCY. Available from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/DOC_93_3. [last visited: 01.07.2020].

взема предвид предизвикателствата от предишните разширявания. През годините в повечето Стратегии за разрастването на ЕС става въпрос именно за извличане на изводите и поуците от миналото и на базата на придобития опит да се обмисли възможно най-уместният подход към новите кандидат-членки, съобразен както с възможностите на Съюза, така и със спецификите на страните кандидатки. Например Стратегията на ЕК от 2006 г. препоръчва увеличаване на прозрачността в предприсъединителния процес, както и реформиране на европейските институции в съответствие със заключенията на Европейския съвет от юни 2006 г. Открито се говори за нуждата от успешно съчетаване на способността на ЕС да приема нови членки, като същевременно поддържа инерцията на интеграцията. Един от най-важните фактори в политиката на разширяване от гледна точка на европейските институции и на държавите членки е ЕС да следва програмата си за разширяване, запазвайки капацитета си за ефективно функциониране. Способността на Съюза да интегрира нови членки се добавя към условията за бъдещо разширяване (декември 2006 г.). Тези аргументи дават основание за допускането, че забавянето на напредъка на страните от региона не се дължи единствено и само на липсата на политическа воля на управляващите ги.

Вратата за членство в НАТО съгласно член 10 от Северноатлантическия договор остава отворена, като в Стратегическата концепция⁸ на НАТО от 2010 г. Алиансът потвърждава продължаването на политиката „Отворени врати“ за всички европейски демокрации, в това число и за държавите от Западните Балкани. В стратегическия документ още веднъж се заявява ангажираността и готовността на НАТО да съдейства за улесняване на евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани. Според организацията основните сфери на работа

⁸Strategic Concept For the Defence and Security of The Members of the North Atlantic Treaty Organisation. Available from: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_publications/20120203_strategic-concept-2010-eng.pdf. [last visited: 12.06.2020].

продължават да бъдат регионалното сътрудничество, добросъседските отношения, разрешаване на двустранни и многостранни проблеми. Като в стратегическата концепция изрично се казва, че шестте държави трябва да продължат процеса на реформи, особено в сферата на отбраната, да изградят трайни многоетнически демокрации, основани на върховенството на закона, да продължават усилията в борбата срещу организираната престъпност, корупцията и трафика на хора.

Алиансът подхожда по различен начин към региона в сравнение с ЕС. Условието за членство в НАТО са универсални за всяка държава, без значение от събитията и процесите в близкото ѝ минало и географската ѝ принадлежност: дали е от Централна, от Източна или Югоизточна Европа. Същевременно преговорният процес на Алианса е съобразен с индивидуалните възможности и слабости на всяка кандидат-членка. Ключовият определящ фактор за покана за нова членка е дали приемането ѝ ще укрепи НАТО и ще допринесе към основната цел на разширяването, която е да увеличи сигурността и стабилността в цяла Европа. Това обяснява до някаква степен защо Република Албания, а отскоро и Република Северна Македония са вече членки на НАТО, докато препоръката на ЕК за отваряне на предприсъединителните преговори с тях предизвиква неодобрението на някои членки⁹.

Ограничения на изследването

Вземайки предвид ограниченията на изследването, целта е да се анализира тенденцията в редакционната политика на трите медии, която дава отговор на въпроса дали интересът към региона е систематичен през този почти 20-годишен период, или зависи от важноста на събитията.

Изследването има следните ограничения:

⁹Срещу започването на преговорите за присъединяване с Република Северна Македония се противопостави Франция, а срещу Република Албания възрази Дания, Нидерландия и Франция.

1. Резултатите от търсенето в сайта на Би Би Си са с ограничен брой: до 29-ата страница, с по 10 материала на страница, а в сайта на БНР се изтриват новини, които не попадат в бройката от 100 страници назад. На всяка страница се поместват по 10 текста и съответно 1001-вата публикация, търсена по ключова дума, няма да излиза като резултат от търсенето. Това означава, че след няколко месеца част от анализирани в настоящия научен труд текстове, няма да може да бъдат намерени, особено ако определена ключова дума е свързана с много нови събития, които избухват по-старите материали.
2. Архивът на новините в сайта на Би Би Си не представя резултатите от търсенето в хронологичен ред, което допълнително затруднява изследователската работа.
3. В сайта на БНР не са намерени новини и анализи по темата преди 2009 г.
4. В настоящото изследване се включват само онлайн материали със свободен достъп от информационното и аналитичното равнище в сайтовете на трите медии. Има вероятност в новинарските им емисии в ефир, както и в отделните им предавания да се отделя много по-голямо внимание на темата за евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани, отколкото в онлайн страниците им.
5. Възможно е, конкретно за сайта на Би Би Си, големият обем от новини в архива да се пази само за вътрешно ползване, т.е. не се изключва вероятността медията старателно да поддържа архив, който обаче не е със свободен достъп.
6. Резултатите от настоящото емпирично изследване не са абсолютни. Те се разглеждат съвместно, като се анализира общата картина от емпиричното проучване. Избраните осем периода отговарят на важни събития от евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани (12 на брой). Тези събития обаче най-вероятно

съвпадат времево и с други съществени събития в България, Германия, Великобритания или друго място в света.

7. Само броят на информационните и аналитичните текстове в трите медии не могат да се вземат за категорично доказателство за наличие или липса на интерес към региона. Възможно е малкият брой публикации да се дължи на други събития, засенчили новините за и от държавите от Западните Балкани.
8. Има вероятност търсачките на медиите да не са програмирани така, че да показват всички резултати.
9. Пълноценният анализ на редакционната политика на Дойче веле е възпрепятстван от липсата на отговор на изследователските въпроси от редакцията на медията. Въпреки това, изключително подробната информация на сайта на Дойче веле за принципите, структурата и дейността ѝ дава възможност за извършване на задълбочен анализ. Изводите са изведени единствено на базата на наличната информация в сайта и съгласно резултатите от емпиричното проучване.

Обобщени резултати от емпиричното проучване

Крайните резултати от проучването показват, че в сайта на БНР публикациите се отличават с разнообразие на теми и главни действащи лица. Текстовете в сайтовете на трите медии се характеризират с висок стил и спазване на основни принципи на журналистиката – обективност, придържане към фактите, представяне на разнообразни гледни точки, а БНР се стреми да дава трибуна на експерти, различни от ежедневно показваните имена по националните телевизии.

Според изследването с изключение на новините през 2018 г. определените ключови събития в по-голямата си част не са отразени от БНР. По принцип избраните за ключови събития от евроатлантическата

интеграция са сравнително големи събития, които имат реалната възможност да се превърнат в новини. До голяма степен тяхното отразяване зависи от редакционната политика на медиите. Преобладаващите информационни текстове от 2018 г. дават основание за твърдението, че основно се набляга върху по-значимите и актуални събития от процеса (като срещи на върха на ЕС). Сред водещите принципи е етноцентризмът: доколко и по някакъв начин събитията са свързани с България. Без допълнителна информация от друг източник не е възможно да се проследи дори част от процеса на евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани. Заключение се дължи на факта, че сайтът на БНР зарежда само 1000 новини със задна дата, в които се включват и много спортни събития, а не от липсата на професионален интерес на журналистите към региона. Съдържанието на БНР в по-голямата си част представлява преразказ на думите на управляващи и експерти, новините се отразяват през изказванията на известно лице по темата. Сравнявайки броя на намерените текстове и в трите медии, се потвърждава хипотезата, че факторът географска близост предопределя в голяма степен по-големия брой на материалите по темата в сайта на БНР в сравнение с публикациите в Дойче веле и Би Би Си.

И при трите медии редакционните им политики съвпадат с външнополитическите ангажименти и интереси на националните им държави. Разликите в подхода на отразяване обаче са видими. Текстовете в сайта на БНР се характеризират със засилено съобщаване на действия и изказвания на управляващата власт и български експерти. При Би Би Си се вижда подобна тенденция, но в по-балансиран вариант. Единствено Дойче веле акцентира върху предисторията на събитията, обвързващи ги в общ контекст, крайно необходим за богатата история на региона. За Дойче веле и Би Би Си може да се твърди, че имат установени модели за отразяване на

събитията по света. Представят се значими теми, които имат някакво отношение към глобалните им аудитории.

Разликата в броя на текстовете от двете равнища е най-драстична в сайта на БНР. Радиото акцентира повече върху новините за сметка на аналитичните текстове.

В българската медия се наблюдава и голям дисбаланс между новините за политическите лидери и тези за интересите и живота на гражданите в отделните страни.

Дойче веле предлага повече текстове по темата за евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани в сравнение с Би Би Си. Възможно е това се дължи на сътрудничеството ѝ с националните медии в шестте страни. Има голяма вероятност стартирането на Берлинския процес през 2014 г. да е увеличил интереса към региона, въпреки че повечето изследвани периоди са отпреди обявяването му. В случая на Би Би Си крайните резултати не съответстват с тенденцията в редакционната ѝ политика най-вероятно поради съобщаването на други големи събития от света.

Резултатите от изследването показват, че в сайта на БНР се предлагат новини за държавите от Западните Балкани, докато Дойче веле и Би Би Си съобщават за събития от региона.

Предвид отбелязаните ограничения на изследването намерените със свободен достъп материали от информационното и аналитичното равнище са крайно недостатъчни за проследяване на целия 20-годишен изследван период. Още повече, че в публикациите им често липсва информация на какъв етап от процедурите по присъединяване към ЕС и НАТО е всяка страна от региона. И трите изследвани медии съобщават за почти едни и същи събития от осемте ключови периоди, с малки разлики. Промените в политиката на разширяване на ЕС не се отразяват. Българското

председателство на Съвета на ЕС и съпътстващите го събития не са открояващи се теми в двете чуждестранни медии.

Темата за евроатлантическата интеграция на региона е почти изцяло пренебрегната за сметка на европейската му интеграция. Присъединяването към Алианса не представлява голям интерес най-вероятно заради липсата на чести големи събития, които да променят по някакъв начин политиката на разширяване на военната организация. Голяма част от публикациите и в трите медии създават впечатлението, че забавянето на членството на държавите от Западните Балкани и липсата им на напредък в ключови области се дължат единствено и само на техните вътрешнополитически проблеми.

Аналитичните текстове в по-голямата си част и в трите медии са с неутрални позиции. В сайта на БНР и Би Би Си защитаваните тези изграждат положителен образ на ЕС и НАТО – на външни сили, които са способни да гарантират напредъка на страните от региона. В изследваните периоди само Дойче веле предлага текст от аналитичното равнище, в който се твърди, че въздействието на ЕС върху правителствата не е достатъчно, ако националните власти нямат политическата воля за постигането на по-добри резултати. Акцентите върху положителната роля на ЕС и НАТО в региона и слабите постижения на шестте държави още повече подсилват негативните нагласи и стереотипи към тях.

Основни изводи

Една от целите на изследването е анализ на подходите на ЕС и НАТО към региона в контекста на неговата подготовка за бъдещото му евентуално присъединяване. Изследвана е ролята на Западните Балкани в промяна на функцията на Алианса в Европа и на политиката на разширяване на Съюза чрез създаване на нови инициативи, съобразени с възможностите на шестте страни.

Процесът на писане на научния труд е успореден от присъединяването на Северна Македония към НАТО. Паралелно с това Европейският съвет одобри решението за започване на преговори със Северна Македония и Албания за присъединяване към ЕС. Развитието на темата доказва нейната актуалност, като същевременно дава повод за анализ на готовността на двете структури за разширяване. Хипотезата за двустранната липса на готовност за последващо разширяване (с изключение на Алианса) както на ЕС, така и на кандидат-членките е потвърдена със стратегически документи и теоретични аргументи.

В дисертационния труд се защитава тезата, че членството в ЕС и НАТО предлага най-добрата перспектива за развитие в областта на демокрацията и икономиката в дългосрочен план. Управляващите в държавите от Западните Балкани са отговорни за скоростта на напредъка в евроатлантическата интеграция. От друга страна, ЕС и НАТО също имат интерес от приемането им. В противен случай всички финансови потоци, политики и вложени човешки ресурси биха се обезсмислили, а сигурността в региона би останала под въпрос.

Препотвърждаването на европейската перспектива през годините дава основание за заключението, че Съюзът остава силно ангажиран с бъдещето на региона и осъзнава ползите от неговата интеграция. В същото време членките наблягат върху по-строгите условия за присъединяване и подтикват страните да покажат твърдото си намерение да станат част от европейското семейство чрез засилен регионален диалог и сътрудничество и извършване на реформи.

Проучените доклади на ЕК за напредък към членство за всяка отделна страна идентифицират бавния им темп на развитие във вътрешнополитически план. Отделно от ЕС, други неправителствени и международни организации като Международната кризисна група, Световната банка, Трансперънси Интърнешънъл, Фрийдъм Хаус,

Репортери без граници, също посочват конкретни слабости в управлението на шестте страни. Най-същественото е, че част от националните предизвикателства излизат извън границите им и се превръщат в транснационални проблеми като пране на пари, трафик на хора и наркотици.

Двустранните спорове допълнително утежняват процеса на разширяване, тъй като натоварват отношенията между държавите от Западните Балкани. ЕС и НАТО са единодушни, че основните сфери на работа на регионално равнище продължават да бъдат регионалното сътрудничество, добросъседските отношения, разрешаването на двустранни спорове и многостранните проблеми. Регионалното сътрудничество е от изключителна важност за укрепването на стабилността и е жизненоважен компонент от ангажимента на Съюза към Западните Балкани.

Политиката на разширяване на Съюза към Западните Балкани е допълнена с условия, които надграждат критериите от Копенхаген. От създаването на рамката на политиката на ЕС към Западните Балкани – Процеса на стабилизиране и асоцииране, до писането на настоящия научен труд ЕС се опитва да поддържа мотивацията на правителствата да продължават реформите в ключови области. Хипотезата за периодичното подновяване на европейската интеграция на региона се потвърждава. Съюзът поетапно въвежда стимулиращи инициативи и/или подкрепя с технически и финансови средства с цел приближаване на страните към перспективата за евентуално членство. Напълно възможно е да се цели и забавяне на европейската интеграция в опит за предпазване на самите членки от възобновяване на кризата на идентичността на Съюза. От своя страна НАТО използва вече съществуващите си програми (но създава и нови индивидуални механизми) и разширява сътрудничеството си с шестте страни, за да ги приближи към евентуално бъдещо членство.

Ясна е мотивацията на правителствата да поставят евроатлантическата интеграция като приоритет (при някои само европейската интеграция) на външната им политика. ЕС е най-големият търговски партньор на региона, а НАТО гарантира мира и сигурността от години. Двете структури нямат еквивалент в Европа и са единственият избор в посока благоприятно развитие на шестте страни.

Всичко казано дотук не присъства в общ контекст в един материал или в няколко текста в никоя от изследваните медии, въпреки че подобно очакване е нереалистично. Все пак наличието на плурализъм на мнения, тези и интерпретации би допринесло за обективното представяне на темата.

Резултатите от контент анализа на сайтовете на трите обществени медии: Българското национално радио, Дойче веле и Би Би Си, не изненадват особено. Посочените медии са избрани заради традиционния им засилен интерес към региона на Западните Балкани. В случая на Би Би Си резултатите от изследването не съвпадат с тенденцията в редакционната политика, тъй като са прекалено малко предвид търсенето по десет ключови думи. Трите медии са високо уважавани и с голям процент на доверие от националните им аудитории заради дългогодишната им традиция да отстояват високи професионални стандарти. Като обществени медии, от тях се очаква да предлагат тематично разнообразие и различни гледни точки. Част от тяхната мисия е да бъдат ориентир за обществото, като разказват най-важните и полемични истории от света в общ контекст. Би било в полза на публиката, ако се коригират проблемите с архивните онлайн материали на БНР и Би Би Си с оглед на технологичните възможности, обществената функция и ролята на всяка медия на „архиватор“ на миналото. Най-малкото, което може да бъде направено, за да се компенсира липсата на новини със задна дата, е

прилагане на подробна предистория на хода на събитията и процесите, свързани с евроатлантическата интеграция на региона.

Трите хипотези, свързани с медийното изследване, се потвърждават от резултатите.

Намерените текстове в сайтовете на Дойче веле и Би Би Си със свободен достъп според десет ключови думи не отразяват пълноценно важността и значението на темата не само за региона на Западните Балкани, но и за целия континент. Има голяма вероятност последствията от евентуална нестабилност и несигурност в „задния двор“ на ЕС да се усетят и в рамките на Съюза. Сложността и проблематичността на темата изисква задълбочно, систематично и прецизно представяне на събитията, свързани с евроатлантическата интеграция на шестте страни.

Според намерените текстове и в трите сайта в ключовите периоди от евроатлантическата интеграция на шестте държави се предлагат информационни и аналитични текстове и на други теми. Потвърждава се хипотезата, че подновяването на темата за евроатлантическата интеграция на региона води до насочване на медийното внимание върху вътрешнополитическите развития в страните.

Според изследването и в трите сайта може да се направи изводът, че не е възможно хронологичното проследяване на събитията от евроатлантическата интеграция на региона. Общовалидно заключение е, че промените в изискванията на ЕС към кандидат-членките и държавите потенциални кандидатки по принцип не се отразяват. Наблюдава се сравнително ниска степен на отразяване на дневния ред на ЕС и НАТО и техни решения по отношение на политиката на разширяване.

Вследствие на събраните резултати от изследваните периоди отразяването на евроатлантическата интеграция на региона се извършва избирателно, като се набляга на по-големите събития. Това се доказва от

емпиричното проучване, а отговорите на интервюираните журналисти свидетелстват за подобна тенденция.

Съществен проблем е липсата на постоянни кореспонденти в региона. В световен мащаб средствата за международна журналистика се свиват все повече. От една страна, наемането на фрийдансър и местни журналисти (стрингъри) помага да се покаже гледна точка различна от западната. От друга страна, липсата на кореспондент на медията в Западните Балкани или дори на Балканите говори достатъчно за степента на важност на новините от региона за конкретните медии.

Поради глобалния характер на Дойче веле и Би Би Си е разбираем по-слабият акцент върху новините за и от региона. От друга страна, този аргумент все повече губи сила заради технологичните иновации, които улесняват значително процеса на писането и онагледяването на новини, както и заради честата практика за ангажиране на журналисти извън медията.

Събитието, което силно изкривява моментната снимка на информационния поток в изследваните ключови периоди, е срещата на върха на ЕС през май 2018 г. Фокусът на българските медии от януари до юни 2018 г. е насочен върху председателството ни на Съвета на ЕС. То от своя страна генерира предложения на евролидерите и събития, засягащи Западните Балкани. Съответно медийният интерес се съсредоточава и върху региона. Както става ясно, текстовете в сайта на БНР са предимно от периода февруари и май 2018 г. Остава загадка какви биха били резултатите от изследването, ако тези събития не се бяха състояли. Потвърждава се предположението, че по-активната българска политика в подкрепа на европейската интеграция на Западните Балкани поражда по-голям интерес към региона сред журналистите в БНР.

Не може да се отрече, че материалите в сайта на българското радио са с много по-голямо тематично разнообразие в сравнение с двете

чуждестранни медии. До някаква степен това е обяснимо и с по-големото количество намерени публикации. И в трите медии европейската интеграция е основна тема, като евроатлантическата интеграция и евентуално бъдещо присъединяване към НАТО се споменават в много редки случаи. Новините за докладите и стратегиите на ЕК и изказванията на представители на европейските структури ЕС избухват темата за членство в Алианса.

Предлаганото съдържание често създава предпоставки за изграждане на негативни нагласи и стереотипи към държавите от Западните Балкани. Медийното отразяване не обхваща голяма част от представените гледни точки в теоретичната част на настоящия научен труд. Не се представят материали, в които присъства и допускането за невъзможността предимно на ЕС и не толкова на НАТО да приемат нови членки заради нуждата от справяне с настоящи проблеми. Тази хипотеза по принцип не присъства в световния информационен поток. Не може да се потвърди дали причината се крие в нейната непривлекателност, породена от трудното ѝ доказване и необходимостта от сравнение с предходни разширявания. Друга възможна причина са откъслечните знания на редакторите за историята на европейската интеграция и промените в предприсъединителния процес през годините. Допуска се и нежеланието на медийните екипи да увреждат имиджа на двете елитни международни структури. Вследствие на предимно едностранчивия подход се наблюдава тенденция за опростено представяне на темата.

Не са намерени текстове от информационното или от аналитичното равнище, в които да се говори за последствията от евентуално забавяне или отлагане на евроатлантическата интеграция в неизвестното бъдеще.

Същевременно се набляга върху продължителността на европейската интеграция на тези поствоенни и постсоциалистически страни без съпоставка с петото разширяване на ЕС в двете му части (2004 г. и 2007 г.).

В публичното пространство Съюзът и Алиансът са представени като всемогъщи международни актьори, които желаят да приемат само кандидат-членки с безупречно работещи институции. Не се задава въпросът дали всички държави от Централна и Източна Европа са покривали изцяло критериите на ЕС преди да бъдат приети като пълноправни членки. Въвеждането на нови инициативи, като част от политиката на разширяване на ЕС към Западните Балкани, се тълкува предимно като нужда от реформиране на ключови сектори в шестте страни поради техни дългогодишни незадоволителни резултати. Не се прави предположение, че европейските решения са вследствие на поуки от миналото.

Идентифицирани са няколко основни подхода в отразяването:

- ❖ Акцентиращ се върху по-големите събития, което увеличава риска от фрагментарност.
- ❖ По-често се среща тезата, че причината за бавния напредък на държавите от Западните Балкани са проблемите им, което поражда опасност от стереотипизиране.
- ❖ Преобладава западноевропейската гледна точка в материалите, фокусираща се върху изостаналостта на шестте държави, което води до едностранчиво отразяване.

Резултатите от настоящото емпирично проучване не са абсолютни. Те осветляват само частично, с определени времеви ограничения, редакционната политика на трите медии към региона.

Заключенията от изследването все пак могат да повдигнат дебат за ролята на обществените медии в онлайн пространството поради все по-променящото се медийно потребление. Настоящата дисертационна работа се очаква да допринесе за появата на бъдещи изследвания и дискусии за медийното отразяване на евроатлантическата интеграция на държавите от Западните Балкани.

ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Дисертационният труд е първи опит в българското научно пространство да се анализират факторите и обстоятелствата, които дават основание да се определят ключови етапи от почти 20-годишния евроатлантически интеграционен процес на държавите от Западните Балкани.
2. Дисертацията е първи опит в България да се изследва медийното отразяване на евроатлантическата интеграция на държавите от региона в изключително обширен период.
3. Научният труд в теоретичната си част представлява синтез на множество научни тези и изследвания, които в преобладаващата си част се фокусират върху по-кратки периоди.
4. В дисертацията се предлага определение на понятието „евроатлантическа интеграция“.
5. Лично проведени индивидуални дълбочинни интервюта, които позволяват разработването на изследователския проблем да бъде обогатено и с гледните точки на интервюираните – хора на държавни ръководни позиции, с пряко значение за евроатлантическата интеграция на собствените им държави.
6. Лично проведени интервюта с журналистите от БНР и Би Би Си позволяват по-задълбочено изследване на факторите за подбор на новини и подходите на отразяване в двете медии.

Научни публикации по темата на дисертацията:

1. Сотирова, Десислава. Българската политика за развитие и инициативите на България за европейската перспектива на Западните Балкани. Европейската политика за развитие – предизвикателства и възможности. Българска платформа за международно развитие, София, 2018, 70 – 82.
2. Сотирова, Десислава. Идеята за обединена Европа и перспективата на Западните Балкани. Научен сборник на докторанти от ФЖМК. Т. 1. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020, 22 – 40.

3. Сотирова, Десислава. Евроатлантическата интеграция на Западните Балкани в сайта на БНР. Сп. „Медialog“, бр. 6, 2019. Достъпно на: <https://www.medialog-bg.com/?p=3302>.

Научни участия и квалификации:

- 1) Участия с презентации в рамките на Деня на докторанта, катедра „История и теория на журналистиката“:
 - 1) На 18.05.2018 г., представяне на тема „Основни проблеми пред евроатлантическата интеграция на Западните Балкани (1999 – 2018 г.)“
 - 2) На 16.11.2018 г., представяне на тема „Усилия на държавите от Западните Балкани за преодоляване на последиците от военните конфликти и за демократизиране на обществата“.
 - 3) На 17.05, представяне на тема „Новите условия за членство в ЕС за държавите от Западните Балкани“
 - 4) На 15.11.2018 г., представяне на тема „Новините за Западните Балкани в сайта на БНР“.
- 2) Участие в конференцията „Европейската политика за развитие – предизвикателства и възможности“ с доклад на тема „Българската политика за развитие и инициативите на България за европейската перспектива на Западните Балкани“.
- 3) Участие в конференцията „Публики и медии“ с доклад на тема: „Медийно отразяване на Западните Балкани в сайта на БНР“, 26 – 28 септември 2019 г.
- 4) Участие в докторантския семинар „Медии и комуникации“ с доклад на тема: „Западните Балкани в сайта на БНР: от 1999 – 2018 г.“, 3 – 4 декември 2019 г.
- 5) Участие с доклад на тема: „Медии и обществено мнение за ЕС и НАТО в държавите от Западните Балкани“ в Третата обща докторантска конференция „Млади изследователи“, организирана от СУ „Св. Климент Охридски“, в периода 27 – 28 февруари 2020 г.
- 6) Участие в националната конференция „Радиото и телевизията в дигиталната епоха: смяна на парадигмите“ с доклад на тема: „Дигитализацията на медийната среда като изискване на ЕС към кандидат-членките (2018 – 2020 г.)“, 30 септември 2020 г.
- 7) Участие в Международната научна конференция „Качествена журналистика и нова комуникационна среда“, организирана от ФЖМК на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, 29 – 30

октомври 2020 г., с доклад на тема „Международни новини за и от неелитни държави“.

Докторантски училища:

- 8) Участие в докторантското училище „Криза, конфликт, интеграция: пресичащи се тематични полета и практики в социалните и хуманитарните науки“ (9 – 16 юни, Китен) с доклад на тема „Медийно отразяване на ключови етапи от евроатлантическата интеграция на Западните Балкани (1999 – 2018 г.)“.
- 9) Участие в докторантското училище „Big Data Summer School 2018“ (8 – 15 юли 2018, гр. Баня) с доклад на тема „Медийно отразяване на ключови етапи от евроатлантическата интеграция на Западните Балкани (1999 – 2018 г.)“
- 10) Участие в лятно докторантско училище „Изследователски методи в хуманитарните и социалните науки“, Докторантски център „Св.Климент Охридски“, съвместно с Европейския университетски институт, Флоренция (EUI) в периода 24 – 27 юни 2019 г., София.

Докторантски курсове:

- ✓ Преминат курс „Технология на дисертационното изследване (специфика, структура, защита)“ при проф. д-р Иван Камбуров.
- ✓ Преминат курс „Парадигмални алтернативи за изследване на разширяванията на ЕС“, Философски факултет, проф. д-р Георги Димитров.
- ✓ Преминат курс „Светът, политиката, медиите“, ФЖМК, проф. д-р Мария Нейкова.
- ✓ Преминат курс „Югоизточна Европа в съвременните международни отношения“, ФЖМК, проф. д-р Мария Нейкова.